

Stanisław Rakusa-Suszczewski

Stanisław Rakusa-Suszczewski

Fl 1996, profesor nauk przyrodniczych

Motto: „Żyj i daj żyć innym”

Polarnik, hydrobiolog, oceanolog. Inicjator i współorganizator pierwszej po II wojnie światowej wyprawy morskiej do Antarktyki, która zapoczątkowała samodzielne polskie badania naukowe w tym rejonie i sprowadziła na łowiska antarktyczne polską flotę rybacką. Twórca polskiego programu polarnego oraz pomysłodawca i założyciel Polskiej Stacji Antarktycznej im. Henryka Arctowskiego na Wyspie Króla Jerzego w Zachodniej Antarktydzie.

Studia na wydziale Biologii i Nauki o Ziemi, Uniwersytetu Warszawskiego zakończył dyplomem na temat badań na Spitsbergenie, w 1961 roku. W latach 1962/63 pracował w Brazylii na Uniwersytecie Sao Paulo w Instytucie Oceanologii.

Po powrocie do kraju, w 1965 roku pracuje w Morskim Instytucie Rybackim i robi studia doktoranckie na Wydziale Oceanografii i Rybactwa Morskiego WSR w Olsztynie. Kończy je w 1968 r. rozprawą o planktonie i zależnościach pokarmowych na Morzu Północnym.

Habilitację uzyskuje w Instytucie Biologii Doświadczalnej PAN im. M. Nenckiego, w 1975 r. Jej podstawą są wieloletnie badania, którymi kierował na stacjach radzieckich w Antarktyce oraz w ramach współpracy z Amerykanami na największej na Antarktydzie stacji McMurdo i na Uniwersytecie DePaul w Chicago.

Pracując w Antarktyce od 1968 r. zdobył nie tylko doświadczenie naukowe, ale i organizacyjne. W 1975 roku zainicjował i współorganizował pierwszą po II wojnie światowej polską wyprawę morską do Antarktyki na statkach „Profesor Siedlecki” i „Tazar”. Wyprawa zapoczątkowała samodzielne polskie badania naukowe i sprowadziła na łowiska antarktyczne polską flotę rybacką. Kierował badaniami wyprawy, wybrał rejon dla obu statków, ustalił sposób i zakres ich prowadzenia prac naukowych oraz dobrał zespół specjalistów. W tamtych czasach były to pierwsze tak kompleksowe badania oceanobiologiczne w Antarktyce. Ponadto wyprawa ta była motorem rozwoju nowych technik i tech-

nologii rybackich – na jedno z urządzeń uzyskał patent.

W 1976/77 r. organizuje i kieruje wyprawą, która zakłada polską stację im. Henryka Arctowskiego na Wyspie Króla Jerzego w Zachodniej Antarktyce. Pierwsze prace naukowe prowadzone na stacji ukazały się już w 1980.

Stacja funkcjonuje bez przerwy od 1977 r. do dziś. Jest placówką Polskiej Akademii Nauk, której dorobek badawczy w wielu dyscyplinach liczy się na forum międzynarodowym.

Stacja pełniła również funkcje usługowe dla floty rybackiej. Istnienie stacji było podstawą wejścia Polski w 1977 r. do Układu Antarktycznego jako pełnoprawnego 13 członka tego Układu z prawem do głosowania w najważniejszych kwestiach Antarktyki. Tylko te państwa, które posiadają stacje badawcze mają prawo głosu. Polska weszła również do SCAR-u (Komitetu Naukowego Badań Antarktycznych).

Suszczewski zdobył tak duże doświadczenie podczas budowy i prowadzenia stacji polarniej, że w latach 80-tych staje się międzynarodowym specjalistą i ekspertem w tej dziedzinie. Doradza Brazylii podczas budowy statku badawczego i stacji antarktycznej oraz przy budowie Hiszpańskiej stacji Juan Carlos I. Dzięki temu PAN uzyskuje środki finansowe, a naukowcy dalsze możliwości współpracy z Hiszpanią.

W 1980 wraz z innymi badaczami zakłada trójjęzyczne pismo naukowe Polish Polar Research i zostaje redaktorem naczelnym. Z profesorami Romualdem Klekowskiem, Leszkiem Kuźnickim i Adamem Urbankiem powołuje Komitet Badań Antarktycznych PAN, który dwa lata później przekształca się w Komitet Badań Polarnych PAN.

W latach 1990-91 doradza również holenderskiej wyprawie, której rezultaty dały Holandii prawo wejścia do Układu Antarktycznego, pomimo że nie założyła stacji antarktycznej.

W 2002 r. podpisuje umowę o współpracy z Ukrainą co

owocuje wspólnymi pracami na stacji Arctowski i Vernadski i korzystną wymianą naukowców obu krajów.

Stanisław Rakusza-Suszczewski współorganizował 29 wypraw na Stację i 5 wypraw morskich do Antarktyki, co dało setkom naukowców możliwość pracy w tamtym rejonie. Kierował pięcioma wyprawami morskimi PAN/MIR na statku „Profesor Siedlecki”. Trzy spośród nich związane były z międzynarodowym programem BIOMASS, w którym uczestniczyła Polska. Rezultaty polskich badań w wyprawie FIBEX zostały wydane przez SCAR and SCOR w Cambridge w 1985 roku w postaci „Atlas of Polish Oceanographic Observations in Antarctic Waters 1981”.

Każda z polskich wypraw została też zakończona wydaniem tomu prac w Polish Polar Research – 1982, 1985, 1988 i 1991. Był też członkiem rady redakcyjnej międzynarodowego pisma „Polar Biology”, Springer-Verlag. Każdy z tomów po wyprawowych jest oddzielną monografią polskich badań oceanobiologicznych logicznie ze sobą związanych.

Na zaproszenie prowadził badania w: Instytucie Alfreda Wegenera w Bremerhaven (Niemcy), w Ocean Research Institute Uniwersytetu w Tokio (Japonia), w Milford (USA) oraz w Scott Polar Research Institute w Cambridge (UK).

Współorganizował międzynarodowy program „Coastal-Shelf EASIZ”, w którym stacja Arctowskiego została uznana jako „core-station” do roku 2004. Był autorem polskiego narodowego programu badań antarktycznych prowadzonych na stacji pt. „Zmienność ekosystemów polarnych”, w którym uczestniczyło 10 uniwersytetów, szereg placówek PAN i resortowych.

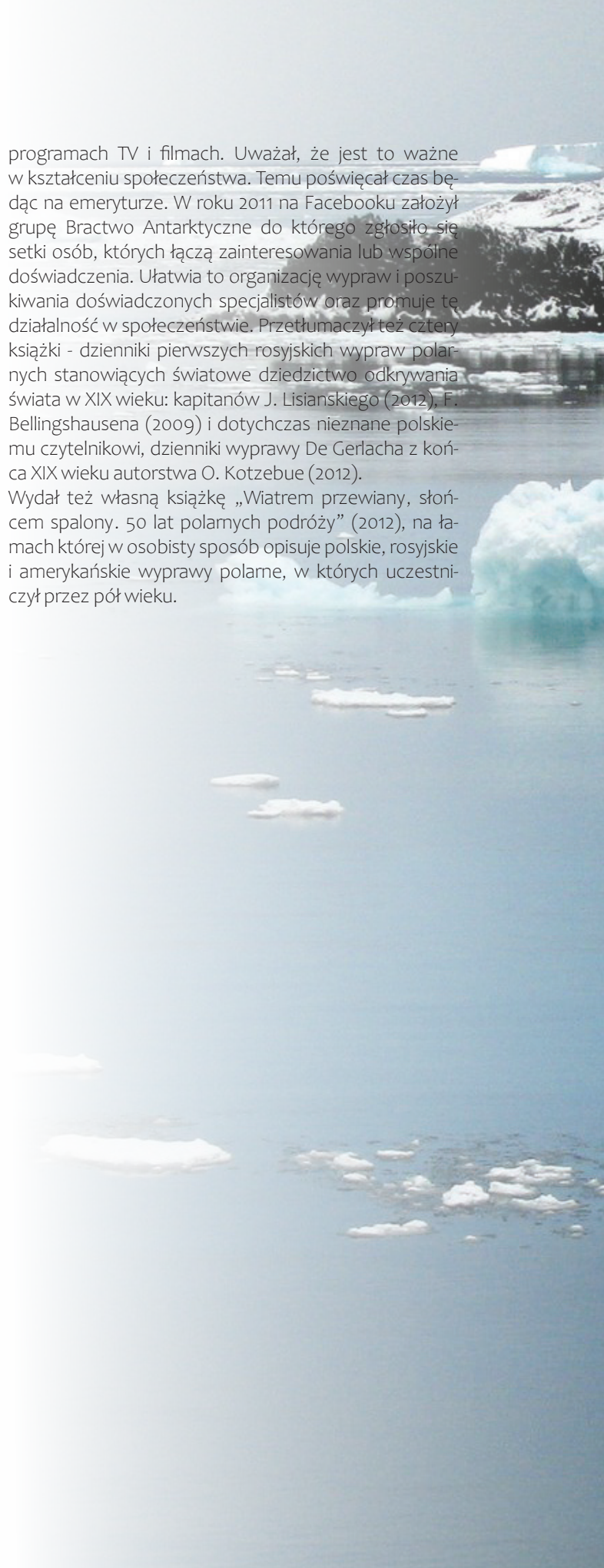
W latach 1978–1996 był delegatem Polski do SCAR.

Za działalność, organizację w kraju i współpracę międzynarodową otrzymał odznaczenia polskie, amerykańskie, hiszpańskie i czeskie:

Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski w roku 1975, Antarctic Medal (Departamentu Obrony USA w 1975) i Medal Ramon Cahala (Akademii Nauk - CSIC, Hiszpanii), Medal im. Kazimierza Demela (Morski Instytut Rybacki). W roku 1999 Medal Uniwersytetu Masarika w Brnie (Czechy). Krzyż Oficerski OOP W 2001. W roku 2015 medal „Bene Merito” od Ministra Spraw Zagranicznych RP. Tytuły doktora honoris causa przyznała mu Akademia Nauk Rosji, Akademia Rolnicza w Szczecinie oraz Narodowa Akademia Nauk Ukrainy.

Wiele uwagi poświęcił popularyzacji nauki i badań antarktycznych. Napisał kilka książek popularno-naukowych, udzielił setki wywiadów, napisał dziesiątki artykułów prasowych i komentarzy, brał udział w wielu

programach TV i filmach. Uważał, że jest to ważne w kształceniu społeczeństwa. Temu poświęcał czas będąc na emeryturze. W roku 2011 na Facebooku założył grupę Bractwo Antarktyczne do którego zgłosiło się setki osób, których łączyła zainteresowania lub wspólne doświadczenia. Ułatwia to organizację wypraw i poszukiwania doświadczonych specjalistów oraz promuje tę działalność w społeczeństwie. Przetłumaczył też cztery książki - dzienniki pierwszych rosyjskich wypraw polarnych stanowiących światowe dziedzictwo odkrywania świata w XIX wieku: kapitanów J. Lisianskiego (2012), F. Bellingshausena (2009) i dotychczas nieznanego polskiemu czytelnikowi, dzienniki wyprawy De Gerłacha z końca XIX wieku autorstwa O. Kotzebue (2012). Wydał też własną książkę „Wiatrem przewiany, słońcem spalony. 50 lat polarnych podróży” (2012), na łamach której w osobisty sposób opisuje polskie, rosyjskie i amerykańskie wyprawy polarne, w których uczestniczył przez pół wieku.

Stanisław Rakusa-Suszczewski

Fl 1996, profesor nauk przyrodniczych

Motto: „Żyj i daj żyć innym”

Polarnik, hydrobiolog, oceanolog. Inicjator i współorganizator pierwszej po II wojnie światowej wyprawy morskiej do Antarktyki, która zapoczątkowała samodzielne polskie badania naukowe w tym rejonie i sprowadziła na łowiska antarktyczne polską flotę rybacką. Twórca polskiego programu polarnego oraz pomysłodawca i założyciel Polskiej Stacji Antarktycznej im. Henryka Arctowskiego na Wyspie Króla Jerzego w Zachodniej Antarktydzie.

Studia na wydziale Biologii i Nauki o Ziemi, Uniwersytetu Warszawskiego zakończył dyplomem na temat badań na Spitsbergenie, w 1961 roku. W latach 1962/63 pracował w Brazylii na Uniwersytecie Sao Paulo w Instytucie Oceanologii.

Po powrocie do kraju, w 1965 roku pracuje w Morskim Instytucie Rybackim i robi studia doktoranckie na Wydziale Oceanografii i Rybactwa Morskiego WSR w Olsztynie. Kończy je w 1968 r. rozprawą o planktonie i zależnościach pokarmowych na Morzu Północnym.

Habilitację uzyskuje w Instytucie Biologii Doświadczalnej PAN im. M. Nenckiego, w 1975 r. Jej podstawą są wieloletnie badania, którymi kierował na stacjach radzieckich w Antarktyce oraz w ramach współpracy z Amerykanami na największej na Antarktydzie stacji McMurdo i na Uniwersytecie DePaul w Chicago.

Pracując w Antarktyce od 1968 r. zdobył nie tylko doświadczenie naukowe, ale i organizacyjne. W 1975 roku zainicjował i współorganizował pierwszą po II wojnie światowej polską wyprawę morską do Antarktyki na statkach „Profesor Siedlecki” i „Tazar”. Wyprawa zapoczątkowała samodzielne polskie badania naukowe i sprowadziła na łowiska antarktyczne polską flotę rybacką. Kierował badaniami wyprawy, wybrał rejon dla obu statków, ustalił sposób i zakres ich prowadzenia prac naukowych oraz dobrał zespół specjalistów. W tamtych czasach były to pierwsze tak kompleksowe badania oceanobiologiczne w Antarktyce. Ponadto wyprawa ta była motorem rozwoju nowych technik i tech-

nologii rybackich – na jedno z urządzeń uzyskał patent.

W 1976/77 r. organizuje i kieruje wyprawą, która zakłada polską stację im. Henryka Arctowskiego na Wyspie Króla Jerzego w Zachodniej Antarktyce. Pierwsze prace naukowe prowadzone na stacji ukazały się już w 1980.

Stacja funkcjonuje bez przerwy od 1977 r. do dziś. Jest placówką Polskiej Akademii Nauk, której dorobek badawczy w wielu dyscyplinach liczy się na forum międzynarodowym.

Stacja pełniła również funkcje usługowe dla floty rybackiej. Istnienie stacji było podstawą wejścia Polski w 1977 r. do Układu Antarktycznego jako pełnoprawnego 13 członka tego Układu z prawem do głosowania w najważniejszych kwestiach Antarktyki. Tylko te państwa, które posiadają stacje badawcze mają prawo głosu. Polska weszła również do SCAR-u (Komitetu Naukowego Badań Antarktycznych).

Suszczewski zdobył tak duże doświadczenie podczas budowy i prowadzenia stacji polarnych, że w latach 80-tych staje się międzynarodowym specjalistą i ekspertem w tej dziedzinie. Doradza Brazylii podczas budowy statku badawczego i stacji antarktycznej oraz przy budowie Hiszpańskiej stacji Juan Carlos I. Dzięki temu PAN uzyskuje środki finansowe, a naukowcy dalsze możliwości współpracy z Hiszpanią.

W 1980 wraz z innymi badaczami zakłada trójjęzyczne pismo naukowe Polish Polar Research i zostaje redaktorem naczelnym. Z profesorami Romualdem Klewskim, Leszkiem Kuźnickim i Adamem Urbankiem powołuje Komitet Badań Antarktycznych PAN, który dwa lata później przekształca się w Komitet Badań Polarnych PAN.

W latach 1990-91 doradza również holenderskiej wyprawie, której rezultaty dały Holandii prawo wejścia do Układu Antarktycznego, pomimo że nie założyła stacji antarktycznej.

W 2002 r. podpisuje umowę o współpracy z Ukrainą co

owocuje wspólnymi pracami na stacji Arctowski i Vernadski i korzystną wymianą naukowców obu krajów.

Stanisław Rakusza-Suszczewski współorganizował 29 wypraw na Stację i 5 wypraw morskich do Antarktyki, co dało setkom naukowców możliwość pracy w tamtym rejonie. Kierował pięcioma wyprawami morskimi PAN/MIR na statku „Profesor Siedlecki”. Trzy spośród nich związane były z międzynarodowym programem BIOMASS, w którym uczestniczyła Polska. Rezultaty polskich badań w wyprawie FIBEX zostały wydane przez SCAR and SCOR w Cambridge w 1985 roku w postaci „Atlas of Polish Oceanographic Observations in Antarctic Waters 1981”.

Każda z polskich wypraw została też zakończona wydaniem tomu prac w Polish Polar Research – 1982, 1985, 1988 i 1991. Był też członkiem rady redakcyjnej międzynarodowego pisma „Polar Biology”, Springer-Verlag. Każdy z tomów po wyprawowych jest oddzielną monografią polskich badań oceanobiologicznych logicznie ze sobą związanych.

Na zaproszenie prowadził badania w: Instytucie Alfreda Wegenera w Bremerhaven (Niemcy), w Ocean Research Institute Uniwersytetu w Tokio (Japonia), w Milford (USA) oraz w Scott Polar Research Institute w Cambridge (UK).

Współorganizował międzynarodowy program „Coastal-Shelf EASIZ”, w którym stacja Arctowskiego została uznana jako „core-station” do roku 2004. Był autorem polskiego narodowego programu badań antarktycznych prowadzonych na stacji pt. „Zmienność ekosystemów polarnych”, w którym uczestniczyło 10 uniwersytetów, szereg placówek PAN i resortowych.

W latach 1978–1996 był delegatem Polski do SCAR.

Za działalność, organizację w kraju i współpracę międzynarodową otrzymał odznaczenia polskie, amerykańskie, hiszpańskie i czeskie:

Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski w roku 1975, Antarctic Medal (Departamentu Obrony USA w 1975) i Medal Ramon Cahala (Akademii Nauk - CSIC, Hiszpanii), Medal im. Kazimierza Demela (Morski Instytut Rybacki).

W roku 1999 Medal Uniwersytetu Masarika w Brnie (Czechy). Krzyż Oficerski OOP W 2001. W roku 2015 medal „Bene Merito” od Ministra Spraw Zagranicznych RP. Tytuły doktora honoris causa przyznała mu Akademia Nauk Rosji, Akademia Rolnicza w Szczecinie oraz Narodowa Akademia Nauk Ukrainy.

Wiele uwagi poświęcił popularyzacji nauki i badań antarktycznych. Napisał kilka książek popularno-naukowych, udzielił setki wywiadów, napisał dziesiątki artykułów prasowych i komentarzy, brał udział w wielu programach TV i filmach. Uważał, że jest to ważne w kształceniu społeczeństwa. Temu poświęcał czas będąc na emeryturze. W roku 2011 na Facebooku założył grupę Bractwo Antarktyczne do którego zgłosiło się setki osób, których łączą zainteresowania lub wspólne doświadczenia. Ułatwia to organizację wypraw i poszukiwania doświadczonych specjalistów oraz promuje tę działalność w społeczeństwie. Przetłumaczył też cztery książki - dzienniki pierwszych rosyjskich wypraw polarnych stanowiących światowe dziedzictwo odkrywania świata w XIX wieku: kapitanów J. Lisianskiego (2012), F. Bellingshausena (2009) i dotychczas nieznane polskiemu czytelnikowi, dzienniki wyprawy De Gerlacha z końca XIX wieku autorstwa O. Kotzebue (2012).

Wydał też własną książkę „Wiatrem przewiany, słońcem spalony. 50 lat polarnych podróży” (2012), na łamach której w osobisty sposób opisuje polskie, rosyjskie i amerykańskie wyprawy polarne, w których uczestniczył przez pół wieku.